

PUHEENJOHTAJALTA

Tiopentaali loppuu – oletko valmis?

Tuore sähköpostitiedote sairaalan proviisorilta: ”*Tiopentaalivalmisteiden saatavuudessa on suuria haasteita vähintäänkin kesään asti, joten valmisteen käyttö tulee edelleen rajata vain niille potilasryhmille, joille muuta valmistetta ei voida käyttää.*”

Häiriöt lääkkeiden saatavuudessa tuntuvat olevan arkipäivää nykyään, ja American Society of Anesthetists (ASA) teki vuoden 2018 alussa jäsenilleen aiheesta kyselyn. Vastaajia oli 2 500, ja heistä jopa 98 % oli kokenut pulaa lääkkeistä säännöllisesti viime vuosina. Heistä 95 % arvioi sen häirinneen potilashoitoa. Kyselyn mukaan puutetta oli koettu tiettyjen laskimonsisäisten opioidien (hydromorfonin, fentanylin, morfiinin), puuduteaineiden (bupivakaiinin) ja adrenaliinin saatavuudessa. Opioideille ja puuduteaineille löytyy kyllä korvaavia tuotteita, mutta adrenaliinin saatavuusongelma on potilasturvallisuusvaikutuksiltaan varmasti toista luokkaa.

Syitä toimituskatkoille on monia. Hintakilpailu on nykyään rajua, ja toimitusketjut ovat yhä haavoittuvampia niiden keskittyessä vain muutamalle toimijalle. Raaka-aineiden tuotannossa voi olla rajoituksia ja saatavuusongelmia. Maanjärjestyksen Italiassa voi tuhota sen ainoan fenylefriinin tuottajan tuotannon kuukausiksi. Lääkkeen tuotantomäärät voivat jäädä jälkeen tarpeesta tilanteissa, joissa käyttö lyhyellä aikavälillä jostakin syystä lisääntyy merkittävästi. Toimitusvaikeuksien taustalla voi olla myös logistinen haaste, josta

esimerkkinä toimivat vastikään ison lääketukku-kaupan toiminnanohjausjärjestelmän muutoksesta suomalaisille apteekkeille koituneet ongelmat. Brexit tulee tuomaan vielä oman lisämausteensa soppaan.

Suomessa ei enää ole lääkehuollon omavaraisuuteen riittävää omaa lääketuotantoa – olemme tuonnin ja maailman tuulien varassa. Velvoitevarastointilainsäädäntö velvoittaa julkisia sairaaloita varastoimaan omalla kustannuksellaan kahden viikon, kolmen kuukauden tai kuuden

kuukauden kulutusta vastaava määrä aseptisessä mainittuja, Fimean määrittämiä keskeisiä valmisteita. Kriisitilanteessa varastot kuitenkin kuluvat yhtä nopeasti kuin kuukaudet.

Iso-Britannian ja Irlannin anestesiayhdistyksen (AAGBI) puheenjohtajan Kathleen Fergusonin aloitteesta ESAn NASCIin (National Anaesthesiologists Societies Committee) perustetaan työryhmä, joka selvittää tämän ongelman laajuutta ja mahdollisia ratkaisuja. AAGBI on jo luonut sivuston nimeltä NEADL (The National Essential Anaesthesia Drug List). NEADL:ssa lääkkeet on jaoteltu tärkeisiin, välttämättömiin ja kriittisiin, ja sivuilla on käytännön vinkkejä tilanteisiin, joissa tietyistä anestesia-aineista on pulaa: ensisijaiset indikaatiot, ehdotuksia korvaaviksi tuotteiksi tai vaihtoehtoisiksi toimintatavoiksi. Suomalaista kollegaa hyödyttää tieto, että sivustolle pääsee ilman käyttäjätunnuksia. ■

**Lääkkeiden
saatavuushäiriöistä
tuntuu tulleen
arkipäivää.**